

Peter Cuijpers

In de leerschool van Christus

Lukas 6:1-11

Onderwijs van de Meester

In Lukas 6 zien wij hoe de discipelen in verschillende situaties en omstandigheden worden onderwezen door de Heer Jezus. Wat is geoorloofd op de sabbat? Mag je op de sabbat al dan niet aren stuk wrijven met je handen? (vs. 1-5). Mag iemand op de sabbat wel genezen worden, of niet? (vs. 6-11). Hoe nemen we belangrijke beslissingen in ons leven? (vs. 12-16). Hoe gaan we om met mensen die zich in hun nood aan ons vastklemmen? (vs. 17-19). Wat doen we met 'het gelukkig bent u', en 'het wee u', dat de Heer Jezus uitspreekt? (vs. 20-26). Hoe gaan we om met onze vijanden? (vs. 27-36). Hoe staat het met het oordelen van anderen? (vs. 37-42). Waaraan herken ik een goede boom en een bedorven boom? (vs. 43-45). En op welk fundament bouw ik mijn huis? (vs. 46-49).

Op al deze vragen kregen de discipelen antwoord. Wie van ons maakt zich nu echter nog druk over het stukwrijven van aren op de sabbat? De sabbat is voor christenen een dag als geen ander (Kol. 2:16). En als we honger hebben, zouden we lang moeten zoeken om nog een korenveld tegen te komen. In onze tijd stappen we naar de bakker of naar de voedselbank, als we honger hebben. Er zijn een aantal

zaken in de Bijbel die tijd- en cultuurgebonden zijn¹. Denk alleen maar aan de kledingvoorschriften. Welke westerse man loopt nog in een kleed met sandalen over de straat? Waar worden de voeten gewassen als u bij iemand op visite gaat? Hoeveel broeders begroeten elkaar nog met een heilige kus? Enzovoorts. Vragen en omstandigheden die in de tijd en de cultuur van de Heer een rol speelden, mogen dan nu niet meer actueel zijn, dat betekent zeker niet dat we er niet van kunnen leren. Lukas 6 is tot onze lering geschreven; we zullen dan ook proberen om er lessen uit te trekken die ons anno 2022 kunnen helpen om als discipelen van de Heer Jezus in het leven te staan.

Rabbi Jezus

De Heer Jezus was een rabbi, een leermeester (vgl. Joh. 1:39, 50; 3:2, 26; 4:31; 6:25; 9:2; 11:8). Net zoals vele andere rabbi's in die dagen trok Hij door het land Israël en verzamelde Hij mensen om Zich heen, die Hij onderwees en tot discipelen maakte. In Lukas 5:27 zien wij bijvoorbeeld hoe Hij Levi riep om Hem te volgen en een discipel van Hem te worden. Niet minder dan veertien maal wordt Hem in de evangeliën de titel *rabbi* toegekend, d.i. een meester die onderricht gaf. Dat vond volgens de regels van de grote Thora-scholen altijd zittend plaats. De Heer Jezus 'zat' dagelijks in de tempel te leren (Matt. 26:55; vgl. 5:1). Wat Hem van de andere rabbi's onderscheidde, was dat Hij de mensen leerde als iemand die gezag had, en niet zoals hun schriftgeleerden (Matt. 7:29).

Discipelen

Het woord *discipel* betekent leerling, en het komt uit het Latijn (*discipulus*). Een afleiding hiervan is ons woord 'discipline' (onderwijs, opvoeding, zelfbeheersing). Een discipel is dus iemand die onderwijs ontvangt, die opgevoed wordt en de nodige zelfbeheersing aan de dag legt. Het streven van een discipel moet zijn te worden zoals zijn meester (Matt. 10:25). Dat was ook het doel dat een rabbi voor ogen had met zijn discipelen: zij moesten worden zoals hijzelf was. Toen de Heer Jezus opdracht gaf aan de elf discipelen om alle volken tot discipelen te maken

¹ Hiermee is niet gezegd dat we belangrijke nieuwtestamentische waarheden zoals de hoofdbedekking en het zwijgen van de vrouwen in de gemeenten als tijd- en cultuurgebonden mogen afdoen.

(Matt. 28:19), was het te verwachten dat Hij zou hebben gezegd: Maak hen tot *Mijn* discipelen. Dit staat er echter niet!

Natuurlijk is het de bedoeling dat wij mensen tot discipelen van de Heer Jezus maken, en niet tot 'onze' discipelen! De discipelen hadden de leerschool van de Meester doorlopen, en met eerbied gesproken zat de taak van de Rabbi erop. Het moment was aangebroken dat Zijn discipelen op hun beurt discipelen zouden maken, door hun te leren alles te bewaren wat Hij hun geboden had (vs. 19b). De Heer hoefde hun niet apart te zeggen dat ze mensen tot 'Zijn' discipelen moesten maken. Zij waren in de leerschool van de Meester geweest. Het enige dat zij moesten doen, was doorgeven wat zijzelf van Hem geleerd hadden (hen leren te bewaren). Het doel van deze overdenking is dan ook dat wij ons als discipelen met de Heer Jezus bezig houden, *om te worden als onze Meester* (Luk. 6:40).

Wel of niet geoorloofd?

In de eerste twee perikopen van hoofdstuk 6 gaat het om de vraag wat wel of niet geoorloofd was op de sabbat. Mocht je nu wel of niet aren plukken en met je handen stukwrijven op de sabbat? (vs. 1-5). En mocht iemand wel of niet genezen worden op de sabbat? (vs. 6-11). Zoals eerder opgemerkt, hebben dit soort vragen geen rol van betekenis meer voor ons als christenen. De sabbat is aan de Joden gegeven, niet aan de christenen. Voor ons christenen heeft het vierde gebod, het houden van de sabbat, geen geldingskracht meer. Voor de Joden gold echter: *'U moet de sabbat in acht nemen, want die is voor u heilig. Wie hem ontheiligt, moet zeker gedood worden, ja, ieder die op die dag werk verricht, die persoon moet uitgeroeid worden uit het midden van zijn volksgenoten. Hij zal tussen Mij en de Israëlieten voor eeuwig een teken zijn'* (Ex. 31:14-17).

Het vierde gebod stond in de dagen van de Heer zeer hoog aangeschreven bij de schriftgeleerden en de farizeeën. Zij hadden een lijst samengesteld van 39 hoofdcategorieën van verboden handelingen: zaaien, ploegen, oogsten, dorsten, wannen, zuiveren, malen etc. Elk van deze categorieën werd verder behandeld en in detail uitgewerkt, zodat er in feite diverse honderden dingen waren die een wetsgetrouwe Jood niet mocht doen op de sabbat. Dit gaf herhaaldelijk aanleiding tot heftige debatten tussen de verschillende exegetenscholen, in het bijzonder in grensgevallen, zoals het stuk wrijven van aren, het plukken van vijgen, het persen van vruchtensap etc. Ontwijding gebeurde wanneer men een van deze geboden overtrad. De bijzonder strenge leraars wilden alles wat enigszins op werk, arbeid, inspanning of moeite zou kunnen wijzen, op de sabbat verbieden en als

strafwaardig beschouwen. Slechts één voorbeeld om aan te tonen hoever men hierin ging: vrouwen was het verboden om op de sabbat in een spiegel te kijken, omdat ze een grijze haar zouden kunnen zien en die uittrekken; en dat zou werk betekenen! De farizeeën die de discipelen bestraffen, behoorden kennelijk tot de meest strenge leraars onder hen. In hun ogen was het stukwrijven van aren een schending van de sabbat, iets dat niet geoorloofd was (vs. 2). Ook in de volgende perikoop (vs. 6-11) zijn het deze schriftgeleerden en farizeeën, die met argusogen op de Heer Jezus letten. Zou de rabbi uit Nazareth het wagen iemand op de sabbat te genezen?

Wettische mensen hebben de neiging een lijst samen te stellen van geboden of verboden die er eigenlijk niet toe doen. Aan de hand van deze lijst beoordelen zij of iemand al dan niet goed is in hun ogen. Het gevaar hiervan is dat het aanleiding geeft tot heftige discussies onder gelovigen; en voordat we er erg in hebben, zijn we elkaar aan het veroordelen of minachten (Rom. 14:1-12). Wij kunnen maar moeilijk accepteren dat de één de ene dag boven de andere dag stelt, en dat de ander alle dagen gelijkstelt (Rom. 14:5). Of dat de één meent alles te kunnen eten, en de ander niet. Paulus schrijft dat ieder in zijn eigen denken ten volle verzekerd moet zijn. Wij zullen allen voor de rechterstoel van God gesteld worden. Ieder van ons zal dan voor *zichzelf* rekenschap geven aan God. Zullen wij het oordelen van *wijfelachtige* zaken dus maar aan God overlaten?

Toen de discipelen door sommige farizeeën ter verantwoording werden geroepen, nam de Heer het voor hen op. Aan de hand van de geschiedenis van David maakte Hij duidelijk dat hier sprake was van een uitzonderlijke situatie. Toen David voor zijn leven vluchtte, mocht hij met zijn mannen op de sabbatdag eten van de toonbroden, waarvan God gezegd had dat alleen de priesters die konden eten. Hoeveel te meer gold dat voor de volgelingen van de Zoon des mensen, die ook nog eens de Heer van de sabbat was? En dat Hij de Heer van de sabbat was, bewees Hij door de man met de verschrompelde hand op de sabbat te genezen. Hij gebod de man op te staan en in het midden te gaan staan. Vervolgens daagde Hij de aanwezige schriftgeleerden en farizeeën uit met de vraag: *'Is het geoorloofd op de sabbat goed te doen of kwaad te doen, een leven te behouden of verloren te laten gaan?'* (vs. 9). Het bleef stil, er was niemand die antwoordde! *'En Hij keek hen allen rondom aan en zei tot hem: Strek uw hand uit. Hij nu deed het en zijn hand werd hersteld'* (vs. 10). Iemand op de sabbat gezond maken: Is dat geoorloofd of niet? De schriftgeleerden en farizeeën wisten het zeker: het was niet geoorloofd! De Heer dacht er echter anders over, en Hij ging de confrontatie met hen aan. Door deze mens te genezen gaf Hijzelf het antwoord, en bewees Hij tegelijkertijd dat Hij

de Heer van de sabbat was; maar dat was niet naar de zin van de godsdienstige leiders!

De Bijbel geeft niet altijd pasklare antwoorden op onze vragen. Soms is iets wel, en soms is iets niet geoorloofd. Hoe te handelen? Wij hebben de 'Geest van Christus' ontvangen (Rom. 8:9), die ons inleidt in het denken van Christus. Paulus schrijft: *'Wij hebben het denken (of: de zin) van Christus'* (1 Kor. 2:16). Hoe meer we ons met de Heer Jezus bezighouden, hoe meer we op Hem zullen gaan lijken.

WWJD is de afkorting van 'What Would Jesus Do'? Wat zou Jezus doen? Om hierachter te komen, moeten wij de evangeliën bestuderen en in de leerschool van Christus gaan. Als je wel eens twijfelt of iets al dan niet geoorloofd is, vraag jezelf dan biddend af: Wat zou de Heer Jezus doen?

